

СИЛАБУС КУРСУ

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДИДАКТИКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ»

Освітній ступінь: третій (освітньо-науковий)
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 013 Початкова освіта
Освітньо-наукова програма: «Початкова освіта»
Кількість кредитів: 5 (150 год.)
Рік підготовки: 2, семестр 3
Компонент освітньої програми: вибірковий
Дні занять: понеділок, 13.45–16.40, ауд. 331
Консультації: середа, 14.00–15.00, ауд. 308а
Мова навчання: українська

Керівник курсу

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти

Кодлюк Ярослава Петрівна

Контактна інформація: YP.Kodliuk@gmail.com + 38 097 3926136

Опис дисципліни

Мета вивчення курсу «*Актуальні проблеми дидактики початкової освіти*» полягає в тому, щоб ознайомити аспірантів із теоретичними основами організації навчального процесу у школі першого ступеня на засадах компетентнісного підходу; розкрити особливості діяльності вчителя та учнів у цьому процесі у контексті концепції «Нова українська школа»; поглибити знання аспірантів про форми, методи та засоби навчання молодших школярів в умовах особистісно орієнтованої парадигми освіти.

Структура курсу

Години (лек./сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
4/4	Тема 1. Процес навчання в початковій школі.	Розуміти сутність процесу навчання; знати основні ознаки особистісно орієнтованого навчання, структуру навчальної діяльності, основні ланки процесу навчання, функції	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз педагогічних ситуацій.

		навчання, шляхи формування в молодших школярів позитивних мотивів навчання.	
2/2	Тема 2. Закономірності і принципи навчання.	Знати закономірності процесу навчання та вміти їх характеризувати; знати дефініції понять «принцип навчання» і «правило навчання», класичні й авторські принципи навчання та вміти їх характеризувати.	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз педагогічних ситуацій.
2/4	Тема 3. Зміст початкової освіти.	Знати сутність поняття «зміст освіти», елементи змісту освіти; розуміти сутність основних концепцій змісту освіти; усвідомлювати сутність компетентнісного підходу у формуванні змісту початкової освіти; вміти характеризувати документи, у яких реалізується зміст освіти в початковій школі.	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз навчальних планів для початкової школи і навчальних програм.
2/2	Тема 4. Підручник для школи першого ступеня.	Усвідомлювати двоєдину сутність підручника; знати і вміти характеризувати функції та основні структурні компоненти підручника; диференціювати поняття «варіативні підручники» та «альтернативні підручники»; знати	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз підручників для початкової школи.

		класифікацію шкільних підручників за змістом освіти; знати сутність комплексного підходу до аналізу підручників для початкової школи.	
4/4	Тема 5. Методи навчання.	Розуміти поняття «методи навчання»; знати різні підходи до класифікації методів навчання, у т. ч. за джерелом здобуття знань; знати та вміти використовувати різні види роботи з підручником; знати особливості використання проблемного, програмованого та диференційованого навчання молодших школярів; знати класифікацію інтерактивних методів навчання та вміти їх використовувати;	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз конспектів уроків.
0/2	Тема 6. Форми організації навчального процесу.	Знати основні ознаки, які характеризують організаційні форми навчання, історію розвитку форм; знати і вміти характеризувати найважливіші форми організації навчального процесу в початковій школі; усвідомлювати відмінність між формами організації навчання та формами навчальної діяльності.	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань.

2/4	<i>Тема 7. Урок у початковій школі.</i>	Знати класифікації уроків за різними ознаками (у т. ч. за дидактичною метою), сучасні підходи до класифікації уроків; вміти визначати макрота мікроструктуру уроку; знати структуру уроків різних типів; вміти характеризувати основні етапи комбінованого уроку; знати дидактичні особливості уроків у першому класі, нестандартних та інтегрованих уроків; вміти здійснювати різні види аналізу уроку.	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз структури уроків різних типів.
2/4	<i>Тема 8. Контроль та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів.</i>	Усвідомлювати роль компетентнісного підходу в оцінюванні навчальних досягнень молодших школярів; знати функції та об'єкти контролю, дидактичні вимоги (принципи) до контролю за знаннями учнів, види і методи контролю, критерії та норми оцінювання, інтегровані рівні навчальних досягнень учнів; вміти використовувати різні форми педагогічної оцінки; знати сутність формувального оцінювання; вміти формувати в молодших школярів конкретні способи самоконтролю.	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз педагогічних ситуацій.

2/2	Тема 9. Розвивальний характер навчання в сучасній початковій школі.	Знати положення Л. С. Виготського про два рівні розвитку дитини; усвідомлювати сутність розвивального навчання, знати його основні ознаки; вміти аналізувати основні концепції розвивального навчання; знати компоненти розвивального навчання та шляхи їх реалізації в навчальному процесі початкової школи; усвідомлювати сутність загальнонавчальних умінь і навичок як основи формування вміння вчитися – ключової компетентності початкової освіти, знати програму «Формування загальнонавчальних умінь і навичок».	Питання, тестові завдання, аналіз навчальних завдань розвивального спрямування
0/2	Тема 10. Реформування початкової ланки освіти у контексті концепції «Нова українська школа».	Знати концептуальні засади реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», Державний стандарт початкової освіти; розуміти підходи до інтегрування змісту початкової освіти; знати шляхи забезпечення формування оцінювання в початковій школі.	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, підготовка усних повідомлень.

Літературні джерела

1. Амонашвили Ш. А. В школу – с шести лет / Ш. А. Амонашвили. – М. : Педагогика, 1986. – 176 с.
2. Бабанский Ю. К. Методы обучения в современной общеобразовательной школе / Ю. К. Бабанский. – М. : Просвещение, 1985. – 208 с.
3. Баранов С. П. Сущность процесса обучения / С. П. Баранов. – М. : Просвещение, 1981. – 143 с.
4. Бібік Н. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти / Н. Бібік // Початкова школа. – 2010. – № 9. – С. 1–4.
5. Бібік Н. М. Формування пізнавальних інтересів молодших школярів / Н. М. Бібік. – К. : Віпол, 1998. – 200 с.
6. Бібік Н. М. Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи: монографія / Н. М. Бібік, М. С. Вашуленко, В. О. Мартиненко та ін. – К. : Педагогічна думка, 2014. – 346 с.
7. Бондар В. І. Дидактика / В. І. Бондар. – К. : Либідь, 2005. – 263 с.
8. Гносеологическое обоснование методов начального обучения : сб. науч. трудов / отв. ред. С. П. Баранов. – М. : МГПИ им. В. И. Ленина, 1984. – 122 с.
9. Державний стандарт початкової загальної освіти / Постанова Кабінету Міністрів України № 87 від 21 лютого 2018 р.
10. Дидактика современной школы / под ред. В. А. Онищука. – К. : Рад. школа, 1987. – 351 с.
11. Дидактика средней школы / под ред. М. Н. Скаткина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Просвещение, 1982. – 319 с.
12. Дидактико-методичне забезпечення контролю та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів на засадах компетентнісного підходу : монографія / О. Я. Савченко, Н. М. Бібік, Т. М. Байбара та ін. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 192 с.
13. Дмитриев А. Е. Дидактика / А. Е. Дмитриев, Н. И. Фатеева, М. Р. Львов. – М. : Прометей, 1990. – 202 с.
14. Казанский Н. Г. Дидактика (начальные классы) / Н. Г. Казанский, Т. С. Назарова. – М. : Просвещение, 1978. – 224 с.
15. Кодлюк Я. Дидактична система О. Я. Савченко / Я. Кодлюк // Науковий простір академіка Олександри Савченко / упоряд.: Я. П. Кодлюк, Т. Я. Довга, Л. М. Заліток, О. С. Покусова ; за ред. Я. П. Кодлюк. – К. : Богдано-ва А. М., 2012. – С. 224–235.
16. Кодлюк Я. П. Ключові компетентності у змісті підручників для початкової школи / Я. П. Кодлюк // Проблеми сучасного підручника. – 2016. – Вип. 17. – С. 182–191.
17. Кодлюк Я. Суб'єктність молодшого школяра в навчальній діяльності / Я. Кодлюк // Початкова школа. – 2013. – № 1. – С. 6–9.
18. Кодлюк Я. П. Теорія і практика підручникотворення в початковій освіті / Я. П. Кодлюк. – К. : Інформаційно-аналітична агенція «Наш час», 2006. – 368 с.

- 19.Кодлюк Я. П. Робота з підручником на уроках у початковій школі / Я. П. Кодлюк, О. Я. Янченко ; за ред. О. Я. Савченко. – К. : Наш час, 2009. – 104 с.
- 20.Концептуальні засади реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://base.kristti.com.ua/wp-content/uploads/2016/10/konczepczyia.pdf> (дата звернення 16.11.2017). – Назва з екрана.
- 21.Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк. – К. : Рад. школа, 1989. – 608 с.
- 22.Куписевич Ч. Основы общей дидактики / Ч. Куписевич. – М. : Высшая школа, 1986. – 368 с.
- 23.Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
- 24.Оконь В. Введение в общую дидактику / В. Оконь ; пер. с польск. ; Л. Г. Канкуревича, Н. Г. Горина. – М. : Высшая школа, 1990. – 382 с.
- 25.Онищук В. О. Типи, структура і методика уроку в школі / В. О. Онищук. – К. : Рад. школа, 1973. – 159 с.
- 26.Педагогика / под ред. С. П. Баранова, В. А. Сластенина. – 2-е изд., доп. – М. : Просвещение, 1986. – 336 с.
- 27.Пометун О. Активні й інтерактивні методи навчання: до питання про диференціацію понять / О. Пометун // Шлях освіти. – 2004. – № 3. – С. 10–15.
- 28.Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.
- 29.Савченко О. Компетентнісна спрямованість нових навчальних програм для початкової школи / О. Савченко // Початкова школа. – 2012. – № 8. – С. 1–6.
- 30.Савченко О. Я. Мета і результат уроку в контексті компетентнісного підходу / О. Я. Савченко // Початкова школа. – 2015. – № 3. – С. 10–15.
- 31.Савченко О. Я. Організація роботи учнів з підручником / О. Я. Савченко, Я. П. Кодлюк // Навчання і виховання учнів 2 класу : методичний посібник для вчителів / упоряд. О. Я. Савченко. – К. : Початкова школа, 2003. – С. 109–124.
- 32.Савченко О. Я. Реформування змісту початкової освіти / О. Я. Савченко // Початкова школа. – 1996. – № 1. – С. 4–8.
- 33.Савченко О. Я. Сучасний урок: суб'єктність навчання і варіативність структури / О. Я. Савченко // Початкова школа. – 2011. – № 9. – С. 11–15.
- 34.Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах / О. Я. Савченко. – К. : Магістр-S, 1997. – 256 с.

Політика оцінювання

● **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт заборонено. Індивідуальні завдання перевіряються на

наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями (не більше 20%).

● **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1. Усне опитування, виконання тестових завдань	20
Змістовий модуль 2. Усне опитування, виконання тестових завдань	20
Змістовий модуль 3. Усне опитування, виконання тестових завдань, виконання завдань практичного спрямування	15
ІНДЗ	15
Підсумкова контрольна робота	30